

**Nibelungové a pověst o Barbarosovi • Parsifal jako
nový křesťanský zasvěcenec • Lohengrin jako
zakladatel
městské kultury • Vodnářské křesťanství budoucnosti**

Všichni okultisté vědí, že tato moudrost vychází z jednoho ústředního orákula dvanácti zasvěcenců, z takzvané Bílé lóže. Odsud je moudrost vnášena do světa. Nikde tomu není jinak, než že jedinec ví o svém spojení s ostatními. Všude bylo dvanáct přisedících lóže. Takovými je i dvanáct apoštolů. Vědomí tušících a moudrost vědoucích vede zpět ke společenství kulatého stolu krále Artuše. Tímto společenstvím není nic jiného než velká Bílá lóže, která v Siegfriedově zasvěcení národům objasňovala to, co měla říci světu. Členy společenství kulatého stolu byli velcí zasvěcenci a toto společenství existovalo ve Walesu až do doby královny Alžběty Anglické. Potom bylo z politických důvodů rozpuštěno.

Středověké národní vědomí odvozuje z těchto dávných dob dva zcela určité politické proudy. V národu Franků, kterému se podařilo podrobit si západ Evropy, existuje panovnický rod, který svůj původ odvozuje v podstatě z dob Atlantidy. Nazýval se „Nibelungové“ nebo „Nibelungové“ a z toho později vzniklo slovo „Ghibellinové“.²⁰ Bylo tu dávné povědomí o panovnickém rodu žijícím ve franském národu, majícím kořeny ve staré zemi Nibelungů, povědomí o rodu spojujícím v sobě světskou a kněžskou moc. Proto Karel Veliký usiloval o to, aby mu byla královská koruna nasazena v Římě, aby tak ke světskému prvku připojil prvek duchovní.

Původně byla veškerá moc, která byla předpokládána, odvozována z toho, co přešlo z Atlantidy. Tím, že si lidé mysleli a že tušili, že nastává soumrak bohů, se s panovnickým rodem spojoval také jistý tragický rys. Říkali si: Ti, kdo chtějí vědět, se sice mohou stát zasvěcenci, musí je však vystřídat něco jiného. - Tato nálada se odrazila především v pověsti o Barbarosovi;

bylo pak připojováno ještě něco, co v obvyklé pověsti nebylo. Barbarossa byl správně považován za pokračování dávných franských panovníků. Hohenstaufenové byli Ghibellinové, Waiblingové, Wibelungové, Nibelungové, na rozdíl od Welfů neboli Guelfů. Podrobnější verze k obvyklé pověsti o Barbarosovi dodává, že Barbarossa přinesl svátý Grál z Asie do Evropy. On sám jako fyzická osoba při tom zahynul a nyní čeká, až nadejde jeho čas. V tom se odráží celá ta nálada středověku vůči starému pohanství a novému křesťanství.

Lidé začali zpytovat vlastní národní duši a řekli: Naši kulturu jsme si přinesli ze staré Atlantidy. Je však určena k zániku; na její místo musí nastoupit křesťanství. Díky křesťanství se však tato kultura opět pozvedne, bude vytříbena, očištěna a povýšena. - Lidé začali pracovat na přechodu od konce sestupu k počátku vzestupu. Začali si průběh hlubší německé duchovní kultury představovat tak, že jasnozřivé atlantské vědomí bude vystřídáno něčím, co ještě musí přijít. Přirozená statečnost, zbožnost, ctnost musela být znovu získána jiným, novým způsobem. Lidé měli tři představy - představy tří určitých sil: Wotan, Wili a We. Wotan je intuitivní síla, jak ji představuje zasvěcenec; Wili je samotná vůle; We je cit, mající tragický rys tam, kde se stává apokalyptickým. Nyní měla nastat jiná doba. Díky křesťanskému učení mělo dojít k průchodu a k novému vzestupu k tomu, co bylo před soumrakem bohů.

Že se Barbarossa uchýlil do hory, znamená, že je zasvěcencem. „Hora“ je zasvěcovací mystérium. Kristus šel se svými učedníky „na horu“ - do mystéria. Havrani znamenají zasvěcení Barbarossy. V perském zasvěcovacím rituálu se rozlišuje sedm stupňů zasvěcení. „Havrani“ znamenají první stupeň osobního zasvěcení. Označují dosud existující spojení zasvěcence s okolním světem. Vzpomeňme havrany Elijášovy. Také u Wotana nacházíme havrany, kteří zprostředkují jeho komunikaci s okolím. Tak měl kolem sebe i zasvěcenec

Barbarossa havrany, kteří ho ještě udržovali ve spojení se světem.

Barbarossa přinesl svátý Grál z Orientu. Tento svátý Grál byl uchováván na Mons salvationis, Hoře spásy. Nyní ho odklopují nástupci společenství kulatého stolu krále Artuše, dvanáct rytířů, kterým se ke starému pohanskému zasvěcení dostalo zasvěcení křesťanského. Grál je symbolem křesťanského zasvěcení. Kdo chtěl být zasvěcen do tajemství svátého Grálu, ten se stal křesťanským zasvěcencem. Křesťanským zasvěcencem se člověk stane tím, že nejprve projde všemi pochybnostmi a potom najde pevnou oporu ve spojení se samotným Kristem. Jedno je k tomu nutné: bezprostřední důvěra k postavě Krista. První učedníci kladli velký důraz právě na to, že Kristus byl zde. Říkali: Chceme podat svědectví o tom, že jsme byli s Ním. Svě ruce jsme vložili do Jeho ran. Co jsme sami viděli a slyšeli, to zvěstujeme. - Pavel je apoštolem proto, že v duchu vpravdě uzřel Zmrtvýchvstalého. Záleží na bezprostřední zkušenosti, kterou člověk nezíská moudrostí a logikou, nýbrž bezprostředně.

Je nám jasné, čeho má Parsifal při svých putováních dosáhnout. Parsifalova matka se jmenuje Herzeleide. Jestliže hluboce, mezi řádky a slovy, čteme *Parzivala* Wolframa z Eschenbachu, který byl člověkem důkladně zasvěceným, přijdeme na to, že jméno Herzeleide*, matky Parsifalovy, je projevem onoho tragického rysu, který spočíval v německé duši. Ten, kdo neprochází Parsifalovou cestou, nese v srdci bol; jeho úkolem je vydobýt si mír. Wolfram z Eschenbachu dokázal pověst odít do překrásné formy. Jednou skutečností měl na mysli hluboce niterný symbol - ženská osobnost znamená vždycky vědomí; Herzeleide je stavem vědomí, z něhož Parsifal vychází. Zpočátku má tragické vědomí. Všim, co může skýtat světské rytířství, se probojovává s naivním,

* Čti Herculajde; *Herz* je v němčině srdce a *leiden* znamená trpět, mít žal, hoře, bol. (Pozn. překl.)

prostým vědomím, aby dospěl k tajemstvím svátého Grálu.

To musíme dát do souvislosti s pověstí o Barbarossovi. Barbarossa se vypravil do Asie, aby pátral po tajemstvích svátého Grálu, aby se mu dostalo křesťanského zasvěcení. Na cestě za svátým Grálem však zahynul. Musí čekat „v hoře“, dokud křesťanství nedokáže navázat na dřívější zasvěcení. Barbarossa přinesl křesťanství, hlubšího křesťanského zasvěcení však ještě nedosáhl.

Parsifal je novým křesťanským zasvěcencem, velkým symbolem, střídajícím zasvěcení Siegfriedovo. Siegfried překonal nižší přirozenost, překonal saň*, to jest hada. Parsifal se stává zasvěcencem svátého Grálu; Grál poznává člověk, který je nezranitelný tam, kde Siegfried byl dosud zranitelný. V Parsifalovi je vyjádřena původní myšlenka křesťanství. Křesťanství již nezná myšlenku reinkarnace. Jeden život mezi narozením a smrtí je považován za jediný. Cenná je tato jedna inkarnace. Člověk již neví o vyšších člancích, o maňas, budhi a atma. Parsifalovo zasvěcení směřovalo jen k tomu, aby dosáhl vědomí spojení s Kristem, aby bral v úvahu pouze jednu inkarnaci, v níž člověk prostřednictvím soucitu dospívá k vědění, a nikoli prostřednictvím vědění k soucitu, jak se to děje skrze theosofii.

Theosofie nás vede k poznání, že jsme spojení se všemi lidmi. Díky ní víme, že my sami jsme zodpovědní za to, co činí náš bratr. Theosofie vede přes vědění k soucitu. Lidstvo však muselo po ně-

jaký čas procházet vývojovým obdobím, kdy mělo přes soucit dospívat k vědění. Muselo sestoupit do hloubi soucitu, protože i tak lze dospět k vědění. Muselo to tak být, aby lidstvo poznalo tento pozemský svět v celé jeho skutečnosti. Křesťanství mělo lidstvo vychovat k tomu, aby pochopilo i významu pozemského světa. Proto musel být člověk v morálním ohledu nejprve

* V něm. orig. *Lindwurm*. (Pozn. překl.)

směřován k fyzickému životu, musel být veden dolů. Teprve pak mohl dospět k velkým vymoženostem, jež začínají s městskou kulturou.

Další průběh středověku je líčen v přechodu od pověsti o Parsifalovi k pověsti o Lohengrinovi. Tato pověst se vynořuje v době, kdy se všude v celé Evropě zakládají města, která slouží především procitajícímu měšťanství a už ne duchovnímu životu, nýbrž jsou založena na hmotném životě. Ve městech jsou připravovány všechny ty hmotné vymoženosti, například i umění knihtisku. Bez městské kultury by se moderní věda nemohla tímto způsobem rozvinout. Také univerzity jsou důsledkem této kultury. Koperník, Kepler, Newton atd. by bez ní nemohli existovat. Také Dantova *Božská komedie* a malíři renesance vzešli z městské kultury.

Pověst o spojení Parsifala jako otce a Lohengrina jako syna poukazuje na význam městské kultury. Elsa z Brabantu je zástupkyní měst, městského vědomí. Ve veškeré mystice je to, co pracuje proti fyzickému světu, podáváno jako něco ženského. Goethe mluví o „věčném ženství“; v Egyptě byla v tomto smyslu uctívána Isis.

Ještě jednou si shrňme stupně zasvěcení čéla. Čéla musí nejprve překonat tři stupně. Prvním stupněm je stupeň člověka bez domova, kdy je člověk vytržen z fyzického světa, kdy se stává objektivním vůči fyzickému světu. Musí se odnaučit stranickosti, musí se naučit milovat všechno stejně; nemiluje méně, svou lásku však přenáší na všechno, co si lásku zaslouží, nejen na svou vlast atd. Druhým stupněm je ten, kdy čéla staví stany. Nalézá nový domov. Učedníci na hoře²¹ dosáhli tohoto stupně. Jsou mimo prostor a čas, vidí Elijáše a Mojžíše. Proto říkají: Pojdme a postavme stany.

Třetím stupněm je stupeň labutě. Labutí je čéla, jenž dospěl tak daleko, že k němu promlouvají všechny věci, i ty, které mají své vědomí na vyšších pláních. Já má na fyzické pláni jen člověk. Zvíře má vědomí na astrální pláni, rostlina na mentální

pláni (rúpa), nerost na vyšší mentální pláni (arÚpa). Člověk se musí pozvednout k vyšším světům, aby našel Já, jména ostatních bytostí; věci zde čelovi vyslovují svá vlastní jména. Svět pak pro něj všude začne znít. S ohledem na tuto skutečnost říká Goethe:²²

*Souzvučně s bratrskými světy
zní slunce dávnou hudbou sfér
a hřmí, jak dobíhá své mety,
svůj majíc vykázaný směr.*

Tento poukaz z Prologu v nebi opakuje tam, kde Fausta převádí do vyšších světů:

*Slyšte! Hór už bouří oří!
Nám, jichž sluch se v hloubku
noří, nový den se v hřmění
tvoří.
Duní brány skal a svítí,
Foibův vůz se hromem řítí, v
ryčném hřmotu světlo plá.
Hlaholí to, troubí, výská, žasne
sluch a v oku blýská, sotva
snést se lomoz dá.*

Není lhostejné, že Prolog v nebi v prvním dílu *Fausta* a druhý díl začínají takto. Goethe tu poukázal na něco zcela konkrétního: Je to třetí stupeň čelovství, kdy svět kolem nás začne znít a všechny věci nám říkají svá jména. Na takový stupeň dospěl Ježíš, když měl přijmout Krista. Tento stupeň byl v Bílé lóži označován jako labuť. Labutěmi byli ti, kteří již nesměli říci své jméno, jimž ale celý svět zjevoval svá jména.

Lohengrin, syn Parsifalův, je onen zasvěcenec, který založil městskou kulturu, který byl vyslán Velkou grálskou lóží, aby oplodnil

vědomí středověkého lidstva. Elsa z Brabantu reprezentuje usilující lidské vědomí, oplodňované okolním, mužským světem. Elsou představované městské vědomí má být oplodněno Lohengrinem, svátým Grálem. Spojení Lohengrina s Elsou z Brabantu je spojením hmotné kultury s pátou podrasou [s duchovním úkolem této podrasy]. Labuť je zasvěcenecem třetího stupně, který přináší Mistra z Velké bílé lóže. Člověk na sebe musí nechat Mistra působit, aniž by se ptal na jeho jméno. Elsa z Brabantu musí na to, co jí dává, pohlížet jako na to, čeho se jí dostává. V okamžiku, kdy se ze zvědavosti zeptá, zasvěcenec zmizí. To všechno je vyjádřeno v pověsti o Lohengrinovi.

Templáři přinesli zasvěceneckou moudrost svátého Grálu z Orientu na Horu spásy, Mons salvationis, do zasvěcovacího střediska křesťanství. Jedna zasvěcovací ceremonie poukazovala přímo na budoucnost celého lidského pokolení. Říkalo se: Přejde čas, kdy křesťanství prožije novou fázi. - Postup lidské duchovní kultury se odnepaměti vědomě označoval podle postupu Slunce. Před rokem 800 před Kristem Slunce po dobu asi 2200 let procházelo souhvězdím Býka. Tehdy byl v Asii jako něco božského uctíván býk. Ještě před tím byli z téhož důvodu v Persii uctíváni Blíženci: dobro a zlo, dualita. Okolo roku 800 před Kristem vstoupilo Slunce do znamení Berana či Beránka. Na to poukazuje pověst o lásónovi a zlatém rounu. Kristus se sám nazývá Beránkem Božím, protože se objevuje v tomto znamení. [Dnes stojí Slunce ve znamení Ryb.] Templáři poukazují na další souhvězdí; Slunce pak vstoupí do souhvězdí Vodnáře. Tehdy křesťanství teprve skutečně vzejde, pohanství bude spojeno s křesťanstvím. Tato kultura vzkřísí nového Jana. Tento okamžik nastane, jakmile bude Slunce stát ve znamení Vodnáře. Jan znamená Vodnář; on bude zvěstovatelem nové doby křesťanství. Říká se, že templáři poukazovali na Jana Křtitele,

nikoli na Krista. Avšak Jan, o němž mluví, je Vodnář.*

Poslední fáze křesťanství, mající původ v zasvěcenci Lohengri- novi, přinesla období užitečnosti, které nyní dosáhlo svého vrcholu. Theosofické hnutí chce být nástupkyní takových hnutí, jakým bylo hnutí parsifalské a to, které vyšlo od Lohengrina. Také moderní materialismus vděčí za svůj původ velkým zasvěcencům, musí však být vystřídán novou fází, novým cyklem. Toho chce dosáhnout theosofie. Vždy jsou to však zasvěcenci, kdo promlouvá, má-li kultura získat nový ráz.

R. Steiner: Die okkulten Wahrheiten alter Mythen und Sagen. GA 92. Poznámky posluchačů z přednášky z 3. prosince 1905, Kolín nad Rýnem, str. 150nn.

* Rudolf Steiner v této pasáži skutečně používá (alespoň v poznámkách posluchačů je to takto zaznamenáno) jak výraz *Sternbild* (souhvězdí), tak *Zeichen* (znamení), a není tedy zcela zřejmé, zda měl skutečně na mysli souhvězdí, nebo znamení zvěrokruhu. (Pozn. překl.)